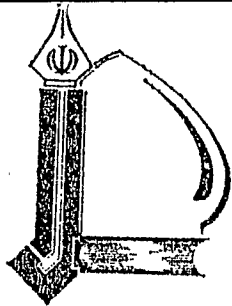

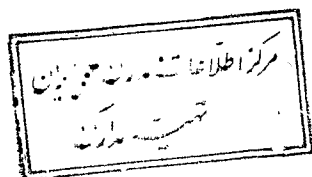
دانشگاه فردوسی مشهد
کتابخانه مطبوعات و نشریات
ردیف ✓

دانشگاه فردوسی مشهد

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

۱۳۷۸ / ۲ / ۲۰

پایان نامه کارشناسی ارشد

زبان شناسی همگانی

عنوان

بررسی تحلیلی سازه فعل + حرف اضافه در زبانهای انگلیسی و فارسی

و بررسی خطایهای مربوط به آن بتوسط زبان آموزان فارسی زبان

به راهنمایی استاد ارجمند

دکتر مهدی مشکوة الدینی

استاد مشاور

دکتر نادر چپانگیری

نگارش

محمد علی ملکزاده گنابادی

بهار ۱۳۷۳

مؤسسه تایپ و تکثیر آرمان | ۸۱۱۴۷۹

2560/2

«تصویب نامه رساله»

این پایان نامه تحصیلی کارشناسی ارشد زبان شناسی همگانی که به
توسط «آقای محمد علی ملک زاده گنابادی» تهیه شده، در جلسه دفاع به
تاریخ ۲۰۰۰/۰۲/۱۳۷۳ به تصویب هیات داوران رسید و مورد تایید
تحصیلات تکمیلی دانشگاه فردوسی مشهد می باشد.

هیات داوران:

۱- دکتر مهدی مشکوة الدینی	:	استاد راهنما، امضاء:
۲- دکتر نادر جهانگیری	:	استاد مشاور، امضاء:
۳- دکتر رضا زمردیان	:	استاد مشاور، امضاء:
۴- دکتر بهرام طرسی	:	استاد مدعو، امضاء:
۵-	:	استاد مدعو، امضاء:

الله أكبر

تعمیر بهیم استوار و معتمدان در بزم معروضت حضرت پیران و انبیا

تعمیر بهیدرز کلام و روح مجربان و علم نایابان و باطنی که او را

«فهرست مطالب»

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
	فصل اول
	مقدمه
۲	
۳	عوامل عمده مؤثر در یادگیری زبان دوم و چگونگی زبان آموزی
۴	برخی شرایط و ویژگیهای روانشناختی زبان آموز
۵	زبان آموزی طبیعی و زبان آموزی هدایت شده
۶	زبان آموزی کودک
۷	فرضیه شناخت‌گرایی پیازه
۸	فرضیه زبان‌آموزی رفتارگرایی اسکینر
۹	فرضیه ذاتی بودن زبان چامسکی
۱۲	یادگیری زبان دوم بر پایه قاعده‌سازی زایا و فراگیری مهارت
۱۴	اصول بنیادی فرضیه زایا درباره آموزش زبان دوم
۱۵	برنامه ذهنی زبان آموز
۱۶	تفاوت‌های میان زبان آموزان از لحاظ تواناییهای یادگیری
۱۷	انگیزه یادگیری
۱۷	فرصتهای بکارگیری زبان دوم
۱۸	توانایی یادگیری
۱۹	شباهتها و تفاوت‌های بین فراگیری زبان مادری و یادگیری زبان دوم

فصل دوم

۲۴	مقدمه
۲۴	نگاهی به سابقه تحلیل خطاهای زبان آموزان
۲۷	بررسی نظام زبانی پیشرونده زبان آموزان
۲۸	تعریف خطا و مقایسه آن با اشتباهات
۲۹	هدف از تحلیل خطا
۳۱	اهمیت خطای فراگیران
۳۴	شناسایی خطا
۳۶	ملاکهای برای شناسایی خطا
۳۶	شناسایی خطا بر اساس الگوی کوردر
۴۲	انواع خطاها
۴۲	انواع خطاهای درون زبانی و رشدی
۴۳	تعمیم نادرست
۴۴	نادیده انگاشتن محدودیت قواعد
۴۴	کاربرد ناقص قواعد
۴۵	مفاهیم به خطا فرض شده
۴۷	ثابت شدگی
۴۷	خطاهایی در تحلیل خطا
۴۸	منابع خطا
۴۸	انتقال میان زبانی
۴۹	انتقال درون زبانی

عنوان

صفحه

۵۰	محیط یادگیری
۵۰	روشهای ویژه ارتباط
۵۲	روش کار
۵۸	نتیجه گیری

فصل سوم

۶۰	مقدمه
۶۱	چگونگی بوجود آمدن اصطلاحات
۶۲	حروف اضافه
۶۳	شکل حروف اضافه
۶۷	حروف اضافه مرکب سه و چهار کلمه‌ای
۷۱	کاربرد واژه‌های تأکیدی با گروه حرف اضافه
۷۲	انواع حروف اضافه با توجه به موارد کاربرد و جایگاه آنها در جمله
۸۱	گروه‌های حروف اضافه‌ای
۸۲	گروه فعل + مصدر همراه با to
۸۳	گروه فعل + حروف اضافه + اسم مصدر
۸۳	گروه فعل + حرف اضافه
۸۸	افعال مرکب دو کلمه‌ای
۹۲	توصیف کلی افعال مرکب دو کلمه‌ای
۹۲	عناصر تشکیل دهنده افعال مرکب دو کلمه‌ای
۹۳	کاربرد حروف اضافه در افعال مرکب دو کلمه‌ای

عنوان

صفحه

۹۸	تفاوت حرف اضافه با حرف اضافه قیدی
۹۹	انواع افعال مرکب دو کلمه‌ای
۱۰۲	افعال مرکب دو کلمه‌ای جدانشدنی
۱۰۴	افعال مرکب دو کلمه‌ای جدانشدنی
۱۰۵	طرز تشخیص افعال مرکب جدانشدنی از جدانشدنی
۱۰۷	تکیه در افعال مرکب دو کلمه‌ای
۱۰۸	نمونه‌هایی از افعال مرکب دو کلمه‌ای
۱۱۰	معرفی چند فرهنگ اصطلاحات دو کلمه‌ای
۱۱۰	مقایسه افعال مرکب دو کلمه‌ای زبان انگلیسی با معادل فارسی آنها تحلیل میان‌زبانی و درون‌زبانی افعال مرکب دو کلمه‌ای در
۱۱۴	زبان فارسی و انگلیسی
	حروف اضافه در زبان فارسی و برخی شباهت‌های آن با حروف اضافه
۱۱۶	در زبان انگلیسی
۱۱۹	ساختمان حروف اضافه در زبان فارسی
۱۲۰	نکاتی پیرامون روش تدریس سازه «فعل + حرف اضافه»

فصل چهارم

۱۲۸	مقدمه
۱۳۱	بررسی خطاها در کاربرد حروف اضافه نشاندهنده مکان
۱۳۸	بررسی خطاها در کاربرد حروف اضافه نشاندهنده زمان
۱۴۷	بررسی خطاها در کاربرد گروه حرف اضافه‌ای با مفاهیم قیدی گوناگون

صفحه

عنوان

۱۵۹

بررسی خطاها در کاربرد حروف اضافه پس از فعل

۲۰۲

نتیجه گیری

۲۱۰

ضمائم

۲۲۷

کتابنامه

پیشگفتار

در دنیای امروز آموختن حداقل یک زبان بیگانه برای همه دانش پژوهان ضروری و اجتناب ناپذیر است و کمتر دانش آموز یا دانشجویی از آن بی نیاز است. آموزش زبان بیگانه صرف نظر از دریچه روشنی که بسوی جهان خارج می گشاید و درهای تازه ای که به روی هر پژوهنده علم و دانش باز می کند، مشکلات خاص خود را نیز به همراه دارد که از لحاظ نوع و چگونگی با توجه به ویژگیهای زبان مادری افراد یادگیرنده و زبان در حال یادگیری متفاوت است. این مشکلات ویژه در هر محیط زبانی با در نظر گرفتن عوامل مؤثر نیازمند بررسی علمی است. تحقیق پیرامون مسائل آموزش زبان یا فرایندهای یادگیری زبان خارجی از دیرباز در قالب نظریه های متفاوت ارائه شده و در چند دهه اخیر بدلیل نیاز روزافزون به یادگیری زبان خارجی و تحول گسترده نظریه ها و امکانات مربوط به یادگیری زبان در رشته های مختلف علوم شکل نوینی به خود گرفته است. مطالعه و پژوهش در فرایند یادگیری زبان دوم می تواند اطلاعات سودمندی در اختیار پژوهشگران و معلمان زبان قرار دهد. یافته های این مطالعات به معلمان کمک می کند تا نیازهای زبان آموزان را در مراحل مختلف درک نموده و میزان آمادگی زبان آموزان را برای درک مطالب آموزشی مورد نظر تشخیص دهند. این اطلاعات می تواند در اتخاذ تصمیم در مورد اهداف آموزش زبان دوم راهگشای معلمان نیز باشد. تحلیل خطا می تواند روش مناسبی برای بررسی علمی فرایند یادگیری زبان دوم بوده و برای مقاصد نظری و علمی متفاوتی بکار برود. مهمترین کاربرد

علمی آن همانطور که اشاره شد برای معلم زبان دوم است. تحلیل خطاها معلم را از کیفیت آموزش و روشهای آموزشی و نحوه یادگیری زبان آموزان آگاه می‌سازد و به او این امکان را می‌دهد که برنامه آموزش را با میزان رشد یادگیری زبان آموز هماهنگ نماید. از آن گذشته تحلیل خطاها می‌تواند اطلاعات سودمندی در اختیار مؤلفان کتابهای آموزش زبان و پژوهشگران یادگیری زبان دوم قرار دهد. این پژوهش که می‌تواند بعنوان کاری کوچک در زمینه تحلیل خطا محسوب گردد تلاش خاضعانه‌ای است در مورد تحلیل خطاهای زبان آموزان فارسی زبان در یادگیری زبان انگلیسی انجام شده است. امید است که این مختصر بعنوان کاری کوچک مثمر ثمر واقع شود.

هدف اصلی این پایان‌نامه ضمن بررسی و توضیح پاره‌ای از عوامل زبانی و غیرزبانی دخیل در یادگیری زبان انگلیسی، توصیف و بررسی بعضی از خطاهای زبان آموزان در یادگیری سازه «فعل + حرف اضافه» است. این پایان‌نامه از چهار فصل تشکیل شده است که در فصل اول به برخی ملاحظات نظری درباره یادگیری زبان اول و دوم پرداخته شده است. از جمله عوامل مؤثر در یادگیری زبان دوم، زبان آموزی کودک و نقش آن در مطالعات مربوط به یادگیری زبان دوم و نظریه‌های مهم مربوط به یادگیری زبان مورد توجه قرار گرفته و سرانجام برخی عوامل غیرزبانی مؤثر در یادگیری زبان ذکر شده است.

فصل دوم شامل نگاهی به سابقه تحلیل خطا و هدف از تحلیل خطا و نیز بیان منابع مهم خطا می‌باشد.

فصل سوم شامل توصیف ساختاری سازه «فعل + حرف اضافه» و انواع آن و مقایسه‌ای اجمالی با سازه‌های مشابه در زبان فارسی است. در نهایت نکاتی پیرامون روش تدریس زبان ذکر شده است.

فصل چهارم که مهمترین فصل این پایان نامه است شامل بررسی و تحلیل داده‌های زبانی است که طی آن خطاهای زبان آموزان ضمن یادگیری این سازه مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته و در پایان نتیجه گیری شده است. **ل** بدون شک این پایان نامه خالی از لغزش و اشتباه نیست. از استادان گرامی و ارباب فضل و معرفت تمنا دارم که خطاهای بنده را به بزرگواری خود عفو نموده و با یادآوری آنها مرا رهین منت خود سازند. باشد که موجبات اصلاح لغزشها و اشتباهات در آینده فراهم آید.

اکنون که به یاری پروردگار نگارش این پایان نامه به آخر رسیده است وظیفه خود می‌دانم که شرط ادب و وظیفه شاگردی بجای آورده از زحمات ارزشمند استاد گرانقدر جناب آقای دکتر مهدی مشکوة‌الدینی که به عنوان استاد راهنما وقت گرانبهای خود را بی‌شائبه در اختیارم نهادند و این پایان نامه را با دقت خوانده و از راهنماییهای ارزنده خود دریغ نوزیدند بی‌نهایت تشکر و قدردانی نمایم. همچنین از استاد گرامی دکتر نادر جهانگیری که بعنوان استاد مشاور با راهنماییهای خود مرا در برطرف نمودن اشکالات این رساله یاری نمودند کمال تشکر را دارم. از استاد عالی مقام دکتر رضا زمردیان که همواره در دوران تحصیل راهنمای من بسوی دانش و معرف بوده‌اند صمیمانه سپاسگزاری می‌نمایم و با گرامیداشت یاد استاد فرزانه روانشاد دکتر محمد مستاجر حقیقی سخن را به پایان می‌برم او بود که با فضل بیکران خود افقهای تازه‌ای از دانش و فرهنگ این مرز و بوم کهن را به رویم گشود. دریغا که دست تقدیر این استاد گرانمایه را از ما گرفت و ما را از فیض وجودش محروم ساخت. خدایش رحمت کند.

محمد علی ملک‌زاده گنابادی

فصل اول

برخی ملاحظات نظری درباره

بازگیری زبانهای اول و دوم

یکی از جنبه‌های کاربردی دانش زبان‌شناسی استفاده از یافته‌های آن در یادگیری و نیز در تدریس زبانهای خارجی است. زبان‌شناسی کاربردی در حقیقت کاربرد نظریه‌های زبان‌شناسی در زمینه‌های عملی بویژه یادگیری و آموزش زبان دوم است. در واقع مهمترین مسئله‌ای که زبان‌شناسی کاربردی به آن می‌پردازد یادگیری و آموزش زبان دوم می‌باشد. بدیهی است که در چنین زمینه‌ای پرداختن به چگونگی و روند مراحل مختلف زبان‌آموزی و بررسی و تحلیل خطاها یکی از مسائل مورد علاقه زبان‌شناسان است. آنها در این تلاشند که با مطالعه روند یادگیری زبان به توسط کودک و بررسی چگونگی آن به فرایندهای پیچیده ذهن انسان در این زمینه دست یابند. با توجه به برخی شباهتهای موجود میان فراگیری زبان اول و یادگیری زبان دوم، یافته‌های محققین در این زمینه در بررسی روشهای آموزش زبان دوم نیز بسیار سودمند خواهد بود. در این فصل ابتدا به عوامل مؤثر در یادگیری زبان دوم خواهیم پرداخت و بویژه فرضیه قاعده‌سازی زایا در زمینه فراگیری زبان دوم را مورد توجه قرار خواهیم داد. در انتها به بررسی تفاوت‌های میان زبان‌آموزان از لحاظ تواناییهای یادگیری و شباهتهای بین فراگیری زبان اول و دوم خواهیم پرداخت و در نهایت با توجه به تأثیر این عوامل در فرایند زبان‌آموزی به بررسی و تحلیل خطاها در یادگیری سازه «فعل + حرف اضافه» به توسط زبان‌آموزان فارسی زبان می‌پردازیم.

از آنجایی که آموزش و نیز یادگیری حروف اضافه هم برای معلمان و هم برای زبان‌آموزان همواره مشکل‌آفرین بوده است و بعلاوه مشکلات موجود در این زمینه از جمله تعداد نسبتاً زیاد و کاربردهای گوناگون آنها، یکی از مشکلترین جنبه‌های یادگیری زبان دوم محسوب می‌شوند. شاید بدلیل گستردگی و پیچیدگی خاص این موضوع است که دستورنویسان نیز در تدوین کتابهای دستور زبان انگلیسی کمتر به این موضوع توجه کرده‌اند

و اغلب با نگاهی سطحی از آن گذشته‌اند. بدیهی است که معلمان و زبان‌آموزان فارسی زبان نیز از این امر مستثنی نبوده و با مشکلات مربوط به این موضوع روبرو می‌شوند. روشن است که بررسی و تحلیل همه مشکلات و مسائل مربوط به چنین موضوع گسترده‌ای مستلزم کاری بسیار بزرگتر می‌باشد که انجام آن به سادگی ممکن نیست، اما امید است که این پایان‌نامه قدم کوچکی در جهت روشن شدن چگونگی فرایند یادگیری این جنبه از زبان دوم باشد و مشکلات موجود در این راه را تا حدودی آشکار کند.

۱-۲ عوامل مؤثر در یادگیری زبان دوم و چگونگی زبان آموزی:

در هر پژوهشی در زمینه آموزش زبان دوم، فرایند یادگیری زبان می‌باید بخش اساسی را تشکیل دهد. از این رو بررسی فرایندها و ویژگیهای یادگیری زبان می‌باید به عنوان بخش اصلی در هر روش آموزش زبان مورد توجه قرار گیرد.

توجه به این نکته لازم است که هر دو فرایند یادگیری زبان اول و زبان دوم روانشناختی است و هر دو نیز از دو جهت مورد توجه قرار می‌گیرند. یکی از این لحاظ که زبان آموزی چگونه صورت می‌گیرد و دوم آنکه چه عواملی در روند یادگیری زبان دوم تأثیر دارند؟ البته از بعضی جهات یادگیری زبان دوم در سنین پس از بلوغ از زبان آموزی کودک، پیچیده‌تر است. این پیچیدگی به علت برخی تفاوت‌های روانشناختی و نیز جسمانی است که در درون یادگیرنده زبان دوم در مقایسه با خود او هنگامی که در دوران یادگیری زبان اول بوده است، پدید می‌آید. به علاوه عوامل دیگری نیز از جمله تفاوت‌های موجود میان زبان اول و دوم نیز بر این پیچیدگی می‌افزایند به این معنی که تأثیر عناصر زبان اول بر روند یادگیری زبان دوم موجب کند شدن روند یادگیری می‌شود (مشکوة‌الدینی: ۱۳۷۱).

وقتی ما زبان مادری خود را یاد می‌گیریم دستگاه عصبی و عضلات اندامهای گویایی دستخوش تغییراتی می‌شوند که منجر به کسب یک دسته عادات گفتاری می‌شوند و کودک نیز هر چه بزرگتر شود عادات گفتاری زبان مادری او ریشه‌دارتر و عمیق‌تر می‌شود و عضلات اندامهای گویایی او انعطاف‌پذیری خود را از دست می‌دهند و در نتیجه توانایی او